

Handläggningsordning för tillgodoräknande – utbildning på grund- och avancerad nivå

Inledning

Högskolan Dalarnas handläggningsordning för tillgodoräknande ska styra och stödja handläggning av tillgodoräknandeärenden. Handläggningsordningen avser utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Syftet med ett tillgodoräknande är att en student inte ska behöva studera något som den redan har motsvarande godkänd utbildning, kunskaper eller färdigheter i. Tillgodoräknandet har som regel störst betydelse för studenten, när det gäller uppfyllande av examensfordringar.

Med tillgodoräknande avses beslut om att viss utbildning samt kunskaper eller färdigheter förvärvade i yrkesverksamhet får ingå i kurs eller examen.

Bestämmelserna i 6 kap. 6 § HF knyter an till Europarådets och Unescos konvention från 1997 om erkännande av kvalifikationer, den s.k. Lissabonkonventionen. Lissabonkonventionen reglerar ömsesidigt akademiskt erkännande av utbildning. Sverige är ett av de länder som ratificerat konventionen. Lissabonkonventionen bygger på att ett erkännande av utbildning ska vara generöst och flexibelt. Detta har även varit en utgångspunkt för de nationella bestämmelserna om tillgodoräknande. Syftet är att underlätta studenternas rörlighet och att främja det livslånga lärandet. Ett tillgodoräknande främjar även en effektiv resursanvändning genom att studenten därigenom kan förkorta sin studietid.¹

Nationella bestämmelser

Nationella bestämmelser om tillgodoräknanden, som är gemensamma för alla universitet och högskolor i Sverige, återfinns i 1, 6 och 12 kap Högskoleförordningen (HF).

Enligt 6 kap 6 § HF: Om en student vid en högskola i Sverige har gått igenom viss högskoleutbildning med godkänt resultat, har studenten rätt att tillgodoräkna sig detta för högskoleutbildning vid en annan högskola. Detta gäller dock inte om det finns en väsentlig skillnad mellan utbildningarna. Detsamma gäller studenter som har gått igenom en viss utbildning med godkänt resultat

1. vid ett universitet eller en annan läroanstalt för högre utbildning i Danmark, Finland, Island eller Norge,
2. vid ett universitet eller en annan läroanstalt för högre utbildning hos den som är part i Europarådets konvention om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen av den 11 april 1997,
3. vid ett universitet eller en annan läroanstalt för högre utbildning hos den som är part i Unescos globala konvention om erkännande av kvalifikationer avseende högre utbildning av den 25 november 2019, eller
4. vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap. Förordning (2023:32).

¹ UKÄ 2021:23

Enligt 6 kap 7 § HF: En student har rätt att tillgodoräkna sig annan utbildning än den som avses i 6 §, om de kunskaper och färdigheter som studenten åberopar är av en sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den utbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. En student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet. Förordning (2006:1053).

Enligt 6 kap 8 § HF: Högskolan ska pröva om tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande. Endast den som är student kan komma i fråga för tillgodoräknande, om inte annat framgår av lag eller förordning. Förordning (2010:1064).

Enligt 12 kap. 2 § punkt 4 HF: Till Överklagandenämnden för högskolan får följande beslut av en högskola överklagas:

beslut om tillgodoräknande av utbildning eller yrkesverksamhet, Förordning (2017:844).

Enligt 1 kap 4 § HF: Med student avses i denna förordning den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning. Förordning (2006:1053)

Enligt 9 § Förvaltningslag: Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Förvaltningslag (2017:900)

Enligt 7§ (SFS 2002:760) Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor: Den som har gått igenom en sådan uppdragsutbildning som avses i 6 § har rätt att tillgodoräkna sig utbildningen som högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå. Förordning (2007:424).

Enligt Förordning (2007:223) om uppdragsutbildning för fortbildning av lärare och förskollärare:

4 b § En högskola som anordnar uppdragsutbildning enligt denna förordning ska pröva om en deltagares tidigare utbildning och verksamhet kan tillgodoräknas för uppdragsutbildningen enligt 4 c §, om högskolan har fått i uppdrag från Statens skolverk att göra en sådan prövning för utbildningen och deltagaren har ansökt om tillgodoräknande. Förordning (2022:246).

4 c § Den som deltar i en uppdragsutbildning får tillgodoräknas högskoleutbildning vid en högskola i Sverige som deltagaren har gått igenom med godkänt resultat. Detta gäller dock inte om det finns en väsentlig skillnad mellan uppdragsutbildningen och högskoleutbildningen.

Detsamma gäller en deltagare som har gått igenom en viss utbildning med godkänt resultat

1. vid ett universitet eller en annan läroanstalt för högre utbildning i Danmark, Finland, Island eller Norge eller hos den som är part i Europarådets konvention av den 11 april 1997 om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen (SÖ 2001:46), eller
2. vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap.

En deltagare får tillgodoräknas även annan utbildning om de kunskaper och färdigheter som deltagaren åberopar är av en sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den uppdragsutbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. En deltagare får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet. Förordning (2022:246).

5 § Den som har gått igenom sådan uppdragsutbildning som avses i 4 § har rätt att tillgodoräkna sig utbildningen som högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå. Förordning (2009:281).

Lokala bestämmelser

Beslut om tillgodoräknande kan gälla kurs, urskiljbar del av kurs, samt del av examen.

Beslut om tillgodoräknande har inte någon begränsad giltighetstid. Det finns ingen gräns för hur många högskolepoäng en student kan få tillgodoräkna sig.

Tillgodoräknandebeslut från andra svenska lärosäten ska erkännas om inte väsentlig skillnad föreligger.

Inom ramen för Högskoleförordningen om tillgodoräknande, skiljer Högskolan Dalarna mellan tillgodoräknande, tillgodogörande och ersättande av kurs inom utbildningsprogram. Angående tillgodoräknande genom validering av reell kompetens och annan utbildning än högskoleutbildning, se Handläggningsordning för validering av reell kompetens – utbildning på grund- och avancerad nivå (C 2022/1704).

Beslut gällande ansökan om tillgodoräknande, tillgodogörande respektive ersättande av kurs, ska normalt fattas inom två månader från att en fullständig ansökan inkommit till Högskolan. Handläggningstiden kan variera utifrån det enskilda fallet. Det åligger den sökande att ansvara för att ansökan är fullständig, men högskolan åtar sig att påpeka eventuella ofullständigheter för den sökande. En begäran om komplettering ska innehålla tydlig information om vad som saknas. Den ska även innehålla ett sista kompletteringsdatum och information om vad som sker i ärendet om komplettering inte inkommer, dvs att beslut kommer att fattas utifrån de handlingar som finns i ärendet.

Högskolan Dalarna har ingen författningsreglerad skyldighet att lämna förhandsbesked om tillgodoräknanden.

Tillgodoräknande

Ett tillgodoräknande innebär att Högskolan Dalarna tilldelar en student ett eller flera högskolepoäng, baserat på andra faktorer än examination vid den egna högskolan.

Tillgodoräknandet kan uttryckas som en eller flera kurser eller som en eller flera urskiljbara delar av en kurs. I dessa fall prövas ansökan om tillgodoräknande mot den aktuella kursens lärandemål.

Ett tillgodoräknande kan även prövas direkt mot aktuella examensmål, varvid det dokumenterade underlaget vägs samman med studentens genomförda studier. Ett sådant tillgodoräknande uttrycks i beslutet som del av examen. Vid prövning mot examensmål kan tillgodoräknandet vid behov även uttryckas som visst antal högskolepoäng på viss nivå inom ämne eller huvudområde.

Beslut om tillgodoräknande fattas i enlighet med Rektors och verksamhetschefers delegationer vid Högskolan Dalarna (C 2021/1036) och ska meddelas skriftligt. Tillgodoräknade kurser inrapporteras i Ladok utan angivande av betyg. I de fall en kurs utgörs av enbart en modul, inrapporteras tillgodoräknande på samma sätt som av hel kurs, dvs inget betyg anges i Ladok.

Tillgodogörande

Ett tillgodogörande innebär att kurs som lästs och godkänts vid ett annat lärosäte (svenskt eller utländskt) får inkluderas i ett examensbevis som utfärdas vid Högskolan Dalarna och redovisas i examensbeviset med sin egen benämning. Endast hel kurs kan tillgodogöras. I undantagsfall kan delkurs inom oavslutad kurs tillgodogöras i en examen. Delkursen måste dock vara betygsatt med godkänt resultat och vara tydligt definierbar.

Beslut om tillgodogörande kan endast fattas när det gäller generella examina. Beslut om tillgodogörande fattas enligt Rektors och verksamhetschefers delegationer vid Högskolan Dalarna (C 2021/1036) i samband med utfärdandet av examensbevis och kräver i normalfallet inte något skriftligt beslut utöver examensutfärdandet.

Om det tillgodogjorda ska ingå i huvudområde och huvudområde ej är angivet i kursplanen ska examenshandläggaren konsultera aktuell ämnes/huvudområdesansvarig innan beslut kan fattas. Detta gäller även om det uppstår tveksamheter om eventuellt överlappande av kursinnehåll.

Vid tillgodogörande från ett utländskt lärosäte måste kursen alltid bestämmas till omfattning och nivå. Om kursen är avsedd att utgöra del av huvudområdet i en kandidat-, magister- eller masterexamen, ska även en bedömning av kursens huvudområdestillhörighet göras.

En student som deltagit i utbytesstudier genom något av högskolans utbytesavtal, ska efter utbytesperiodens slut ansöka om tillgodogörande. Om studenten har genomfört utbytesstudier med godkänt resultat i enlighet med upprättat Learning Agreement, ska studierna tillgodogöras.

För utresande utbytesstudenter, som är registrerade på ett program vid Högskolan Dalarna, ska i Learning Agreement även en bedömning av ersättande av kurs göras.

Beslut om tillgodogörande från ett utländskt lärosäte fattas i enlighet med Rektors och verksamhetschefers delegationer vid Högskolan Dalarna (C 2021/1036) och ska meddelas skriftligt och inrapporteras i Ladok.

Ersättande av kurs

Ett ersättande av kurs innebär att tidigare studier bedöms kunna ersätta kurs eller kurser inom aktuellt utbildningsprogram vid Högskolan Dalarna. Den ersättande kursen ska passa lika väl in i programmets kontext som den kurs den ersätter. Detta innebär inte nödvändigtvis att ersättande och ersatt kurs motsvarar varandra till mål och innehåll. Ett ersättande får endast medges, om det inte påverkar students möjlighet att efter i övrigt fullgjort program enligt utbildningsplan uppfylla såväl utbildningsprogrammets mål som målen och fordringarna för examen.

Endast hel kurs kan ersättas. Omfattningen av ersättande kurs/-er ska motsvara omfattningen av ersatt kurs/-er. Beslut om ersättande av kurs innebär att den ersättande kursen tillgodogörs i studentens examensbevis.

Beslut om ersättande av kurs fattas i enlighet med Rektors och verksamhetschefers delegationer vid Högskolan Dalarna (C 2021/1036) och ska meddelas skriftligt. Beslut om ersättande av kurs noteras i Ladok.

Krav på dokumentation av tidigare studier

Studenten har ansvar att uppvisa dokumentation över tidigare studier. Följande dokument bör bifogas ansökan:

- Kopia av resultatintyg/studieintyg (Official Transcript of Records) eller motsvarande på originalspråk samt översättning gjord av auktoriserad översättare till engelska eller svenska. Enbart översättning av betygshandling accepteras ej. Undantag för krav är betyg för studier som finns dokumenterade i Ladok. På intyget ska finnas lärosätets namn, kursnamn, tidpunkt, nivå, poängomfattning, betyg och betygsskala. Ytterligare dokumentation som förklarar studiesystemet (poängsystem, terminsindelning m.m.) ska om möjligt också lämnas in. Kopier ska vara vidimerade eller gå att verifiera elektroniskt hos utfärdande lärosäte.
- Kursplan eller motsvarande beskrivning som styrker den återopade utbildningens innehåll från den termin då kursen lästes. Kursens upplägg, examinationsform, nivå och omfattning ska framgå. Litteraturlista ska lämnas in för att underlätta bedömningen.
- Originalhandlingar och eventuell ytterligare dokumentation ska uppvisas på begäran om det behövs för ärendets fortsatta handläggning.

Om dokumentation saknas eller är ofullständig, kan studenten i stället ansöka om validering av reell kompetens, se Handläggningsordning för validering av reell kompetens – utbildning på grund- och avancerad nivå (C 2022/1704). Information om och rekommendationer för bedömning av utbildning utan dokument tillhandahålls bland annat av Universitets- och högskolerådet (UHR) och i EAR-HEI, se Nuffic (2016) Europeisk manual för erkännande av kvalifikationer för erkännande av högre utbildning, kap. 21.

Högskolan Dalarna har ingen författningsreglerad skyldighet att lämna förhandsbesked om tillgodoräknanden. Ett förhandsbesked är inte ett beslut om tillgodoräknande. Förhandsbeskedet är därför inte juridiskt bindande och går heller inte att överklaga. Slutlig prövning av kurserna sker i samband med en ansökan om tillgodoräknande.

Överklagande

I enlighet med högskoleförordningen (12 kap, 2§) får beslut om tillgodoräknande, tillgodogörande och ersättande av kurs överklagas till Överklagandenämnden för Högskolan (ÖNH). Om beslutet, helt eller delvis, går sökanden emot ska denne upplysas om möjligheten att överklaga beslutet samt att överklagandet ska göras skriftligt.

Överklagande ska ställas till ÖNH, men adresseras till Högskolan Dalarna och ska ha inkommit inom tre veckor från den dag sökanden fick del av beslutet. I överklagan ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som begärs. Överklagandehanteringens regleras i enlighet med Regler för klagomål, omprövning och överklagan (C 2021/825).

Rättelse eller ändring av beslut

Ett beslut som är i linje med studentens ansökan kan inte ändras eller tas bort på studentens begäran. Gynnande förvaltningsbeslut kan bara ändras om de grundas på felaktiga omständigheter.

Bilaga 1 Hantering av ärende om tillgodoräknande, tillgodogörande och ersättande av kurs

Aktivitet	Ansvarig	Åtgärd
Ansökan	Sökande student	Ansökan skickas till Högskolan Dalarna.
Diarietföring	Registrator	Ärendet diarietförs
Beredning av ärende	Handläggare	Kontrollera att sökande är antagen och bedriver studier vid Högskolan Dalarna, om så inte är fallet ska ansökan avvisas och ärendet avslutas. Fastställande av ärendetyp: tillgodoräknande, tillgodogörande och ersättande av kurs. Begära in komplettering om dokumentationen är ofullständig. Bedöma om ansökan uppfyller de formella kraven för att prövas vid lärosätet. Skapa bra förutsättningar för ämnes bedömning, tex förtydliga för den akademiskt bedömningsansvarige vad det är som ska bedömas. Bedömning om externt lärosäte behöver konsulteras.
Bedömning	Ämnes-/huvudområdesföreträdare eller annan sakkunnig bedömer vid tillgodoräknande Programansvarig bedömer vid ersättande av kurs Handläggare bedömer vid tillgodogörande utanför huvudområde.	Bedömning görs i förhållande till förväntade studieresultat i kurs och/eller urskiljbar del av kurs. Om kompletterande uppgifter behövs för bedömning kontaktas handläggare. Föreslå ett beslut. Om bedömningen genererar ett avslag ska beslutet innehålla en motivering som är lättbegriplig, saklig och koncis och påvisa var den väsentliga skillnaden finns.
Upprätta beslut	Handläggare	Upprättar beslut.
Beslut	Enligt Rektors och verksamhetschefers delegationer vid Högskolan Dalarna (C 2021/1036)	Beslutar. Ett beslut om tillgodoräknande gäller enbart vid det lärosäte där beslutet fattats.
Inrapportering/notering i Ladok	Handläggare	Beslut dokumenteras i Ladok.
Expediering	Handläggare	Den sökande meddelas beslutet.
Överklagande	Sökande	Om ansökan inte beviljats enligt den sökandes önskemål kan beslutet överklagas.
Arkivering	Registrator	Digital arkivering av samtliga för ärendet relevanta handlingar.